

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN
te Maastricht, op Woensdag 3 Januari 1951.

Aanwezig de dames Willemse-Widdershoven, Minis-van de Geyn, Bels-Koning, Jongmans, Berendschot, De Kleermaeker, Nahon, Dresen, en de heren van Rummelen, Willemse, Kruytzer, Dom. Anciaux, Bels, Gregoire, Mientjes, Nijst, Br. Maurentius, Br. Jeroen, van Sonderen, Panhuysen, Leysen, van Zalinge, Maessen, Bels, Paping, Mommers, Wegerin, Ogg, Br. Agatho, Stevens, Otten, Dichis, Wagenaar Hummelinck, Jaspars, Hack, Brans, van Term, Beaulen, Sluiter, van der Vaart, van Nieuwenhoven, Willemse, van Noorden, Nulens, Ryberg, Cremers.

De heer van Rummelen opent de eerste vergadering in 1951 met een Nieuwjaarswens namens het Bestuur aan alle leden gericht.

Vervolgens geeft hij kennis van de wens van Rector Cremers om het voorzitterschap neer te leggen; op de bestuursvergadering van 29 De-

Onze nieuwe Voorzitter.

cember 1.1. werd de heer Willemse, arts te Eygelshoven, als zijn opvolger aangewezen. „Het is mij als waarnemend voorzitter”, aldus de heer van Rummelen, „een aangename taak om hierbij de voorzittershamer aan Dr. Willemse over te reiken, waarbij ik gaarne mijn beste wensen voor een succesvol presidium voeg. Ik hoop dat de verwachtingen die bij de installatie werden uitgesproken, geheel in vervulling mogen gaan.” De vergadering betuigt met een hartelijk applaus, hiermede haar instemming. Vervolgens neemt de nieuwe voorzitter het woord:

Dames en Heren

Alvorens de agenda van deze avond af te werken, had ik gaarne een enkel woord gesproken. Op de bestuursvergadering, enige dagen geleden heeft, zoals U nu bekend is, onze voorzitter, Rector Cremers, om gezondheidsredenen gemeend te moeten aftreden en is de functie van voorzitter mij toegewezen. Ik wil hier nog eens hartelijk dank brengen aan het Bestuur dat mij deze eervolle taak heeft waardig geacht. U allen hebt onze voorzitter gekend in de dagen dat hij zelf nog in staat was te presideren en het behoeft geen betoog dat onze voorzitter een persoon was die inderdaad niet te vervangen is. Gedurende 40 jaar heeft hij, niet alleen als oprichter en voorzitter, maar ook als daadwerkelijk lid van het Genootschap, zijn lief en leed gedragen en hiervoor al zijn krachten ingespannen. Hij heeft het zien groeien tot een bloeiende vereniging, met een eigen museum, een eigen tijdschrift en een eigen serie wetenschappelijke publicaties.

Dit zal hem zeker tot grote vreugde zijn op dit ogenblik en ons, die nu de vruchten plukken van zijn onvermoeide arbeid, tot grote dankbaarheid stemmen. Onze dank gaat ook uit naar de heer van Rummelen, die enige jaren de voorzitter heeft vervangen op alleszins lofwaardige wijze. Het valt niet mee en ook mij zal dit niet lukken, om Rector Cremers, met zijn vele goede eigenschappen, met zijn uitgesproken Limburgs karakter, jovialiteit en goedmoedigheid te evenaren, maar ik hoop, dat met de steun van het Bestuur en de steun van U allen, vooral de jongeren onder ons, onze vereniging nog tal van jaren in groei en bloei zich mag verheugen.

Ik maak tevens van deze gelegenheid gebruik, nu de jaarwisseling pas heeft plaats ge-

had, U allen en allen die U dierbaar zijn, van harte een zalig en gelukkig Nieuwjaar toe te wensen en vooral dat de vrede mag bewaard blijven, die zo hoog nodig is voor een rustige arbeid, in alle takken der samenleving en der wetenschap. Hiermee verklaar ik dan de vergadering geopend.

Overgaande tot de gewone agenda van de maandvergadering, begroet de Voorzitter met een speciaal welkomstwoord de gasten, die ter gelegenheid van de jaarlijkse vleermuizenexpeditie, ter vergadering aanwezig zijn, waarbij met name vermeld worden: de leider van de excursie de heer L. Bels; de buitenlandse deelnemers: Dr. O. Ryberg (Alnarp), Dom F. Anciaux (Maredsous), en de Utrechtse biologen Dr. Sluiter en Dr. Wagenaar Hummelinck. Dr. Ryberg en Dom Anciaux bieden elk aan de Voorzitter een exemplaar van hun laatste boek ten geschenke namelijk: „Studies on bats and bats parasites”, Stockholm, 1947 en „Cavernes”, Dinant 1950, welke boeken in dank worden aanvaard. De voorzitter doet verder de heugelijke mededeling, dat een schrijven is ontvangen van de heer en mevrouw Caselli-Stielen uit Valkenburg, waarbij zij de collectie paddenstoelenplaten, afkomstig van wijlen hun zoon Gaston, aan het Natuurhistorisch Genootschap overdragen. Voorzeker een prachtige aanwinst voor het Museum, waarvoor we de familie Caselli uiterst erkentelijk blijven.

Vervolgens wordt het woord gegeven aan Dr. Ryberg, docent aan het land- en tuinbouwkundig instituut te Alnarp voor zijn voordracht over vleermuizen.

Na een korte beschrijving van het bijgeloof, dat de vleermuisstudie remt, bespreekt Dr. Ryberg vervolgens de diverse soorten uit Scandinavië. Er zijn 14 soorten bekend tegenover 15 in Nederland. In het algemeen komen deze soorten vrijwel overeen, doch twee van de Noorse soorten zijn in Nederland niet bekend n.l. *Eptesicus nilsonii* (= *E. borealis*) een zeer algemene soort en *Vespertilio discolor* (= *V. murinus*) die zich bij voorkeur in steden ophoudt. De grote en kleine hoefijzer-vleermuizen komen daarentegen in Zweden niet voor.

Onze *Eptesicus serotinus* komt wel in Denemarken voor, doch niet in Zweden.

In tegenstelling met Nederland is de studie van de vleermuizen in Zweden 's nachts buiten

mogelijk, omdat het er zomers nooit helemaal donker wordt.

De vleermuizen in Nederland jagen 's nachts van ± 21 .— uur tot ± 1 .— uur, dus in het geheel vier uur. In Noord-Zweden zijn 's zomers zoveel muskieten dat de vleermuizen reeds in 1 uur tijds verzadigd zijn.

Aan de hand van een rijke serie lantaarnplaatjes laat de heer Ryberg dan zien hoe hij in de loop der jaren de gegevens voor zijn vleermuizenstudie verzamelde, voorwaar een moeizame onderneming vergeleken met de werkwijze in de onderaardse mergelgangen van Zuid-Limburg. Zo moest de heer Ryberg menigmaal een hele nacht op een daklijst, torenspits of boomtak waken om enkele luttele dieren te vangen en te ringen. Tussen balken van kerkstorens en kiertjes van zolderingen, tussen de houten wanden van zomerhuisjes, onder schoorsteenbedekking en zinken dakbekleding, in boomstronken en onder bruggen moest hij met eindeloos geduld de vleermuizen te voorschijn halen, meestal een enkel exemplaar of een paar stuks... Ook de natuurlijke grotten, waarvan er drie in Zuid-Zweden liggen bevatten nooit zo'n rijke buit als spreker hier in de onderaardse gangen aantreft. De grootste buit in Zweden is 10—20 dieren per dag, terwijl er hier dagen zijn, waarop meer dan 500 vleermuizen worden geringd. Nog nooit kwam zo duidelijk naar voren wat een benijdenswaardig eldorado de gangen van de St. Pietersberg zijn. De vleermuisexcursie die spreker hier en in België meegemaakt heeft van 2—8 Jan. 1951 heeft een vangst opgeleverd van ± 1400 dieren, een aantal waarover men in Zweden 20 jaar doet!

De Belgische deelnemer aan de excursie Dom F. Anciaux O.S.B. verklaart dat hij hier in één dag net zo veel vleermuizen in handen krijgt als in België in een heel jaar!

Bewijzen te over voor het belang van onze grotten voor de vleermuizen!!!

Tot slot heeft Dr. Ryberg een zijner films vertoond. De lezing van Dr. Ryberg gaf stof tot veel discussie, zodat pas tegen 9 uur de interessante avond besloten werd met een warm dankwoord aan de Zweedse spreker.

te Heerlen, op Woensdag 13 December 1950.

Aanwezig de dames Sterken, de Wit, Jongmans, Janssen en de heren van Rummelen, Ter-

hal, Dijkstra, Coonen, Vijgen, Buck, Willemse, Br. Arnoud, Collin, van Loo, Mientjes, Kuiper, Offermans, Winkers.

Na de opening door de voorzitter bespreekt mej. Jongmans een bol die door ons medelid mej. Janssen gevonden werd in een cocosnoot. Elke cocosnoot heeft 3 eicellen, die zich bevinden onder de kiemporiën, de drie zachtere indrukken op de buitenkant. Voor de kieming bestaat de noot in hoofdzaak uit een bast en het endosperm, dat gegeten wordt. Van de drie eicellen kiemt er meestal slechts een. Bij de kieming wordt in de cocosnoot een groot kiemblad gevormd, dat als zuiger dienst doet en het voedsel uit het vruchtvlees zuigt. Het kiemblad kan zeer groot worden, zoals hier het geval is. Het harige plekje bovenaan is een fragment van de jonge plant, die in normale gevallen door een van de kiemopeningen naar buiten komt.

Daarna vertoont Broeder Arnoud enige kleine wortelgallen, met de daaruit gekomen ongeveulgelde galwespen, en geeft de volgende uiteenzetting over de biologie van dit insect. De knikkervormige gallen zitten op de wortels van de eik tot 1 meter diep in de grond. Het eerste jaar van hun ontwikkeling zijn de gallen geelbruin of roodachtig en glad. Ze hebben een sappige structuur, maar worden later zwartbruin en hard. Hun schors krijgt scheuren en verhout. Ze zijn één- of meer-kamerig en hebben een doorsnede van 5—10 mm. Meestal zijn

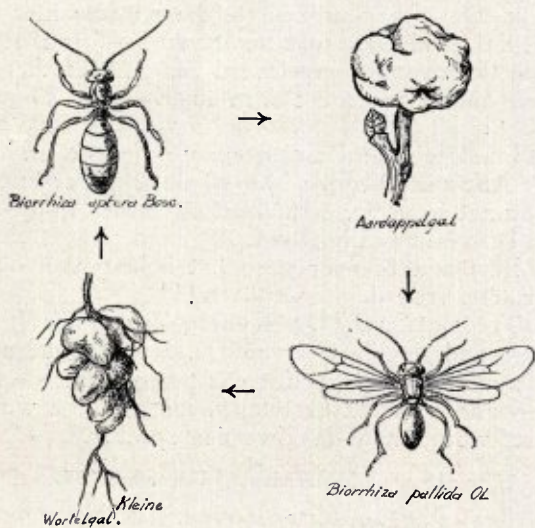
ze door het tegen elkaar groeien zijdelings afgeplat. De galwespen, alleen ♀♀ hebben een bruine kleur en verlaten de gallen in November van het tweede jaar tot in Maart van het derde. Ze leggen hun onbevuchte eieren in de winter. Temperaturen van 0° en lager sluiten deze activiteit niet uit. Op zoek naar zeer jonge eikenknoppen waarin de eieren zullen gelegd worden, tippelen ze welgemoed over een eventuele sneeuwlaag. De galwesp heet *Biorrhiza pallida* Ol., *forma aptera* Bosc. ♀♀. De aanwezigheid der eieren in de knoppen heeft tot gevolg dat hieruit een knopgal ontstaat, bekend als: de aardappelgal, een grote ronde iets afgeplatte gal van 10—50 mm., die week en sponsachtig aanvoelt. Zij is roodachtig vaak met een paarse weerschijn en wordt later bruin. Binnenin, rondom de aanhechtingsplaats, zitten een groot aantal met elkaar vergroeide kamertjes, elk met een witte larve. Deze kamertjes blijven nog lang aan de takken zitten. De gal zelf is in enkele weken volgroeid. De hieruit vrijkomende galwespen, *Biorrhiza pallida* Ol. ♀♂, zijn gevleugeld en bruin gekleurd. Na copulatie kruipen de ♀♀ in de grond om hun bevruchte eieren in de schors van de wortels van de eik te deponeren, waardoor dan de reeds genoemde kleine wortelgallen ontstaan. Hiermede is de kringloop afgelopen.

Tot slot zet de heer Dijkstra zijn causerie voort over planten-systematiek.

te Heerlen, op Woensdag 10 Januari 1951.

Aanwezig de dames Jongmans, Janssen, Freyser, Vaartjens, de Wit, en de heren van Rummelen, Coonen, Kuypers, van Velzen, Broeder Arnoud, Dijkstra, Willemse, van der Kruk, van Loo, van Ackooy, Mientjes en Bex.

Dr. Dijkstra heeft zijn voordrachtenreeks over plantensystematiek voortgezet, gevolgd door een geanimeerde gedachtenwisseling over dit onderwerp, waaraan verschillende aanwezigen hebben deelgenomen.

Cyclus.

ENKELE MYCOLOGISCHE EXCURSIES IN ZUID-LIMBURG.

door J. Daams

Eind September was ik, dank zij de gastvrijheid van de fam. Bels-Koning in de gelegenheid enkele excursies te maken in Zuid-Limburg. In de twee dagen, die mij ter beschikking